

„Danskere“

ET NYHEDS- OG OPBYGGELSESLAD FOR DET DANSKE FOLK I AMERIKA, udgivet af

Danish Lutheran Publishing House, Blair, Nebraska.

„Danskere“ udgaa Onsdag i hver Uge. Pris pr. Aargang:

De Forenede Stater \$1.50. Udlandet \$2.00. Bladet betales i Forskud.

Bestilling Betaling, Adresseforandring etc. med Undtagelse af Bidrag til Bladets Indhold adresseres

DANISH LUTH. PUBL. HOUSE, Blair, Nebraska.

Alle Bidrag til Bladets Indhold — Korrespondancer, Afhandlinger og andre Artikler — sendes til Blads Redaktør: A. M. ANDERSEN, Blair, Neb.

Entered at Blair Post office as second class matter.

Acceptance for Mailing at special rate of postage, provided for in Section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on July 8, 1918.

Advertising rates made known upon application.

I Tilfælde af, Bladet ikke modtages regelmæssigt, bedes man klage til det stedlige Postkontor. Skulde dette ikke hjælpe, bedes man henvende sig til „Danskere“'s Kontor.

Naar Læsere henvender sig til Folk, som avterer i Bladet, enten for at købe hos dem eller for at faa Oplysning om det avtertede, bedes de altid omtale, at de saa Avertissementet i dette Blad. Det vil være til gensidig Støtte.

„Jeg giver aldrig til Missionen.“ En vis rig Mand satte ingen Pris paa Hedningemission.

En Søndag i Kirken, da der optoges et Offer til Missionen, nærmede Kollektøren sig Missioneren og rakte Pungen hen til ham. Millionæren rystede med Hovedet. „Jeg giver aldrig til Missionen,“ hviskede han. „Saa tag noget af Pungen, min Herre,“ hviskede Kollektøren. „Pengene er til Hedninger.“

Teologiske Seminarier i Landet.

Der er 169 teologiske Seminarier i United States. Den romersk-katolske Kirke har 28, den lutherske Kirke 25, Presbyterianerne 23, Metodisterne 22, Baptisterne 15, Episkopalerne 14, „The Disciples“ 11, Kongregationalisterne 10, andre Denominationer 21. 12,051 Studenter undervises af 1422 Professorer. Deres Bogsamlinger indeholder tre Millioner Bind; deres „Endowment Funds“ beløber sig til Fyrtre Mylioner Dollars. — „The Luth.“

Hjemmissionen.

Der trænges ligesaa haardt til Hjemmissionen som til Hedningemissionen, skriver „The Luth.“ Der er 127 Byer i Colorado, som er uden Kirke, og 428 mindre Lokaliteter har Præsthus men intet religiøst Forsamlingshus af nogen Slags. I Idaho er der over 1000 Lokaliteter, som er uden Kirke eller Søndagsskole. Nevada siger at have færre end 100 Kirker, men over 1500 Salooner. Børnene i 900 Skoledistrikter i Montana faar aldeles ingen religiøs Undervisning. Lignende Tilstande findes i New Mexico, Arizona og Arkansas.

Past. P. L. C. Hansen skriver til os og meddeler, at han i 12 Uger næsten uafbrudt har ligget paa Sygelejet, men er nu begyndt at være lidt oppe og haaber paa stadig Bedring om end langsomt. Det har været Prøvelsesdier for ham og hans, og han klager særlig over Ensomheden, adskilt fra personligt Samfund med vort Folk. En stor Trøst og Opmuntring vilde det være, siger han, om Vener blandt Præster og Menighedsfolk vilde sende ham et Brev en Gang imellem. Hans Adresse er: Rev. P. L. C. Hansen, Rt. A, Div. 2, Box 405, Turlock, Calif.

Circulations-Kampagne.

Den 1. Maj er „The Lutheran“ begyndt at udkomme som Organ for „The United Lutheran Church in Amerika,“ og samtidig har Bladets „Circulation Department“ begyndt en Kampagne for dets videre Udbredelse. Først satte man sig som Maal at faa 50,000 Abonnenter, og Bladet af 8.

Maj skriver derom bl. a.: Præsterne har i mærkkelig Grad svaret paa vor første Bestræbelser, saa Følgen er bleven, at Circulations-Afdelingen er bleven overvældet med Tusinder af nye Abonnenter. Bladet koster \$2.00 om Aaret. Det synes, som det Maal, man først satte sig, har mødt med saa stort Held, at man har sat sig det endelige Maal for Bladets Udbredelse til 250,000.

Et \$200,000 Offer. Hvem siger, at Lutheranerne ikke er liberale?

Spørger „The Lutheran.“ Forleden kundgjordes en Gave paa \$100,000 til St. Olaf College, Northfield, Minn., og denne Uge naar den Nyhed os, at Henry Denhart, Carthage, Ill., har skænket Carthage College \$200,000 paa den Betingelse, at Kirken rejser en tilsvarende Sum. Det er den største Gave, som enkelt Lutheraner har givet til en luthersk Skole. For 10 Aar siden gav samme Mand \$100,000 til samme Skole, og siden den Tid har han givet ca. \$50,000. For 1909 havde han givet \$50,000 til College'et. Der lægges nu Planer for Tilvebringelsen af de \$200,000 fra Kirkens Side. Carthage College kan snart fejre 50 Aars Jubilæum. Denne Skole tilhørte Generalsynoden og altsaa efter Foreningens sidste Efteraar vel „The United Lutheran Church in America.“

Til Berigtigelse. Anmærkninger til „Kirkelig Samler“'s Kritik.

Det er ikke af Lyst til at disputere, vi skriver følgende. Det gælder den Konference af repræsentative Lutheranere, som fandt Sted i Chicago fra 11. til 13. Marts, og hvorom vi meddelte i Dsk. Nr. 14 og 15.

Denne Konference var sammenkaldt af National Lutheran Council, og de forskellige lutherske Samfunds Formænd her i Landet var anmodet om at sende Repræsentanter til den.

Vor forenede danske Kirke fulgte Anmodningen og sendte to Repræsentanter, Prof. P. S. Vig og Past. I. Gertsen. Derfor mener vi, at det er vor Pligt, saa vidt muligt at give vore Læsere Lejlighed til at danne sig et korrekt Begreb om Konferencens Karakter og Vedtægter.

Misforstaaelser har ofte afstedkommet stor Ulykke ogsaa inden for Kirken, og vil stedse gøre det; derfor bør de undgaaes. Og er der spredt Misforstaaelse angaaende en saa vigtig Sag som nævnte Konference i Chicago, saa er Berigtigelse ikke blot berettiget men nødvendig. Derfor det følgende:

I Dsk. Nr. 14 og 15 meddelte vi om nævnte Konference. Vor Kilde var Sekretæren, Past. Laur. Larsens engelske Referat, der var os tilsendt.

Om samme Konference har „Kl. Saml.“ meddelt i Nr. 18 og 19, men under den misvisende Overskrift: „Repræsentanter fra otte lutherske Samfund enes om en fælles Bekendelse.“ Af det efterfølgende vil det fremgaa, hvorfor vi kalder Overskriften misvisende.

„Kl. Saml.“ skriver, at det gengiver „dette historiske Dokument“ efter Oversættelse i „Lutheraneren“, men hverken dets Overskrift eller dets Indledning er efter „Luth.“

„Dsk.“ skrev i tro Oversættelse om Konferencens Hensigt: „Fordi der selv inden for vor lutherske Kirke i det store og hele har fundet Disputter og Modsigelser Sted om visse Lærdomme og mere eller mindre forstyrret Kirken, anser vi det baade som en Pligt og som et Privilegium at erklære vort Forhold til følgende.“ (Her følger saa Fællesudtalelser om de Lærepunkter, hvorom der indenfor vor lutherske Kirke har været Uenighed).

Man mærke sig straks, at Mødet ikke havde sat sig anden Opgave end at afgive en Erklæring angaaende Lærdomme, hvorom

der havde fundet Disputter og Modsigelser Sted inden for vor lutherske Kirke.

„Kl. Sm.“ gengiver Hensigten med Konferencen i følgende Ord:

„Men fordi Diskussioner og Stridigheder om særlige Lærdomme mere eller mindre har forstyrret vor Kirke, saa anser vi det baade som en Pligt og et Privilegium at klargøre vor Stilling lige over for de følgende Lærepunkter.“

Skønt denne Oversættelse ikke stemmer med vor, saa er den enig med denne om det, som her er af væsentlig Betydning, nemlig at den Opgave, Konferencen selv havde sat sig, var begrænset til en Udtalelse om Lærepunkter, hvorom der havde været Stridigheder indenfor den lutherske Kirke.

Konferencen var ikke sammenkaldt, hverken for at enes om en fælles Bekendelse, som „Kl. Sm.“ i sin Overskrift giver Udseende af, ej heller for at udtale vor lutherske Kirkes Forhold til reformerte Samfund, som „Kl. Sm.“ forudsætter i sin Kritik.

Konferencens Vedtægter bør, mener vi, absolut bedømmes efter den Hensigt, i hvilken den var sammenkaldt eller efter den Opgave, Konferencen selv havde sat sig.

Det første Punkt, Konferencen udtalte sig om, var Forholdet til den Hellige Skrift. Herom siger den: „Alle de lutherske Kirkessamfund, som er repræsenteret i The National Lutheran Council, er enige i den Grundlære, at det gamle og det nye Testaments kanoniske Bøger er Guds inspirerede og ufejlbare Ord og den eneste Regel for Tro, Lære og Praksis.“

I næste Punkt siges der: „De er enige om, at den uforandrede Augsburgske Bekendelse og Luthers lille Katekismus giver en sand Fremstilling af den hellige Skrifts Lærdomme og anerkender dem derfor uforbeholdent som deres Bekendelse.“

De Kirkessamfund, der var repræsenterede i Konferencen, var altsaa saa langt fra at „enes om fælles Bekendelse“, at de derimod var enige om at staa sammen paa vor gamle lutherske Bekendelses Grund.

Naar „Kl. Sm.“'s Red. derfor skriver: „Da den lutherske Opfattelse af Daab og Nadver vel nok er det Punkt, i hvilket den mest adskiller sig fra andre protestantiske Samfund, kunde man, synes jeg, have ventet, at Bekendelsen vilde have givet en klar og fyldig Udtalelse om dette Punkt,“ saa er dertil at bemærke, at det havde ingen Ret til at vente efter den Opgave, Konferencen havde sat sig.

Noget helt forskelligt vilde det være, om „Kl. Sm.“'s Redaktør mente, at Konferencen burde have sat sig en forskellig Opgave, eller om han vilde henstille, at National Lutheran Council sammenkaldte nok en Konference, og den da valgte at udtale sig om vor lutherske Kirkes Forhold til andre protestantiske Samfund.

„Kl. Sm.“'s Red. slutter sin Kritik: „Derfor er det ogsaa lidt mærkeligt at se Den forenede danske Kirkes Repræsentanter som Medunderskrivere under dette Dokument, der saa lidt hæveder det særlig lutherske i det Stykke“ — det er hævede Sakramenternes Betydning i Mod sætning til den reformerte Kirkes Opfattelse af dem.

Vore Repræsentanter ved Konferencen var, som sagt, Prof. P. S. Vig og Past. I. Gertsen. Om Vedtægterne blev underskrevet, ved vi ikke, men ligge meget.

Hovedsagen i det Stykke er ret og slet, at man ved Tilslutningen til den uforandrede Augsburgske Bekendelse og Luthers lille Katekismus hævdede vor danske Moderkirkes Lære om Daab og Nadver. Hvorfor skulde Konferencen have udfaldt sig nærmere om Sakramenterne, da det laa udenfor dens Opgave, og der ingen særlig Grund forelaa dertil?

Konferencen udtalte om „Den hellige Daab og Evangeliet“: „Den Helligaand virker Syndrens Genfødelse baade ved Daaben og Evangeliet. Begge kaldes derfor med Rette Genfødelsemidler.“ At den udtalte sig herom, skete naturligvis, fordi der inden for den lutherske Kirke har gjort sig Uenighed gældende paa dette Punkt.

Denne Konferencens Udtalelse kritiserer „Kl. Sm.“, idet den mener, at det er urigtigt at hævde Evangeliet som Genfødelsemiddel. Den indrømmer, at Bekendelsesskrifterne lader dette Punkt være et aabent Spørgsmaal, men siger saa, at Luthers lille Katekismus kalder dog Daaben Genfødelsebad ved at anføre Paulus' Ord Tit. 3, 5: „Han frelste os ved Genfødelsebad“ o.s.v.

Men samme vor lille Katekismus siger jo ogsaa, at det er Guds Ord i og med Vandet, der gør Daaben til Daab. Uden Guds Ord er Vandet kun Vand og ingen Daab.

Det være langt fra os at vilde fastslaa eller hævde noget ud over Bekendelsesskrifterne, men vi vil dog gøre opmærksom paa, at Apostelen Peter skriver til de udvalgte i Adspredelsen: „Genfødte, som I ere, ikke af forkrænkelig, men af uforkrænkelig Sæd, ved Guds levende og blivende Ord.“ Apostelen siger her ligefrem, at de ere genfødte ved Guds levende og blivende Ord som Middel.

Skat Rordam gør til 1. Ptr. 1, 23. følgende Note: „I ere genfødte udaf uforkrænkelig Sæd (udaf Aanden, Joh. 3, 6 udaf Gud, 1. Joh. 3, 9 o. a.): Udaf Guds genfødende Kraft, den Spire til evigt Liv, som blev indplantet i eder ved et levende Guds Ord, der lod til eder i Daaben, jfr. Jak. 1, 18.“

Men det er kun hans menneskelige Mening, Apostelen skriver selv: „Og dette er det Ord, som er forkyndt for eder ved Evangeliet“ (V. 25), og det synes os, der skal Kunster til for ikke at mene, at det er samme Ord som det han siger, at de er genfødte ved.

Som dogmatisk System vilde vi foretrække at hævde Daaben som eneste Genfødelsemiddel, men vi foretrækker Skriften Ord for dogmatisk System. Det hører heller ikke med for at være god og tro Lutheraner at holde Daaben for eneste Genfødelsemiddel.

„Kl. Sm.“ siger mod Slutningen: „Vi har saa lidt takket Gud for det Syn, der i den danske Kirke er givet os paa Sakramenterne. De har uden Tvivl en Plads i den danske Kirke, som de næppe har i de fleste lutherske Kirker, hvor man trods det strengt ortodokse Standpunkt, man indtager, alligevel er svært paavirket af den reformerte Anskuelse.“

Det er let nok at slaa om sig med slige Ord — Ord, der peger rent i det blaa. Hvor finder vi vel, hvad den danske Kirkes (vor Moderkirkes) Syn paa Sakramenterne er uden for denne Kirkes Bekendelsesskrifter! Og det er let nok, naar man ser, man er i Uoverensstemmelse med andre, da at kanonisere sit eget og kalde andres reformerte Anskuelse! Vi mener, det er Guds Ord og Bekendelsesskrifterne, der skal dømme mellem Uoverensstemmelserne.

Sluttelig et Spørgsmaal: Hvorfor lod „Den danske Kirke i Am.“ sig ikke repræsentere paa denne Konference?

Mene, hvad man vil om Konferencens Vedtægter, saa er National Lutheran Councils Bestræbelser for at samle Lutheranerne i Amerika visselig en glædelig Foreteelse.

Og det synes os, at dersom man i „Den danske Kirke“ mener, at man har et særligt Kald til at advare imod reformerte Anskuelser og Tendenser indenfor vor lutherske Kirke i Amerika, saa burde den netop have ladet sig repræsentere paa en saadan Konference. Det vilde, sy-

nes det os, tage sig bedre ud end at holde sig tilbage for siden at komme med sin Kritik.

Austral-Missionen.

Det er nu snart mange Aar, siden vi som Kirkesamfund kom i Berøring — maaske jeg skulde sige Forbindelse — med denne Mission.

Læsere har vel lagt Mærke til, at Past. C. Ligaard fra Brisbane, Queensland, Australien, er her i Amerika paa Besøg for Tiden.

I næstsidste Nr. af „Danskere“ (7. Maj) skrev han om Hensigten med sit Besøg og sagde da bl. a., at han var kommen til Amerika „for at overvære Samfundets Aarsmøde og ved det endnu en Gang anmode Den forenede danske Kirke om at overtage Arbejdet i Queensland som sin Mission.“

Det slog mig straks, at vi som Kirkesamfund ikke kan blive ved længere at staa i samme Forhold til denne Mission, som vi hidtil har staaet. Vore Trossøskende derovre er ikke tjent med det, og vi kan ikke være det bekendt.

Jeg har intet Forslag i denne Sag at fremlægge for Aarsmødet, men jeg vil henstille til vort Aarsmøde, at vi som Kirkesamfund —

enten i Guds Navn imødekommer deres Begæring og overtager Arbejdet som vor Mission — eller, hvis vi mener, det overstiger vore Kræfter, siger os løs fra den, saa Vennerne derovre ikke skal opholdes længere ved et falskt Haab, men faar fri Anledning til at slutte anden Forbindelse og søge Støtte andetsteds.

A. M. Andersen.

Statistik over vore Soldater.

National Lutheran Commission, som er i Færd med at fuldføre sit Hverv for at overdrage, hvad der maatte være tilbage af vedvarende Arbejde, til National Lutheran Council, har bedt mig om at udsende indlagte Skema til Udfyldning, hvilket vil give bestemte Oplysninger om vore lutherske Soldater i Tjenesten — det mener naturligvis alle, som har været eller er i Tjenesten.

Vor kære lutherske Kirke vil sikkert være glad ved at faa en nøjagtig Rapport af Antallet af vore lutherske Mænd i Tjenesten; og det saa meget mere som forskellige Meninger har været i Omløb angaaende vor lutherske Kirke. Derfor er det nødvendigt at have saadan Rapport:

1. Hvor mange Lutheranere der var i Tjenesten.
2. Hvor mange der ofrede deres Liv for Fædrelandet.
3. Hvor mange Lutheranere der var saaret.

Det vil ogsaa være af Interesse for vort eget Samfunds Vedkommende at have en saadan Statistik.

Vær derfor saa god — snarest muligt — at udfylde indlagte Skema og indsende den til mig.

Dette maa kunne gøres i et Øjeblik, da Resultatet for den enkelte Menigheds Vedkommende jo foreligger, saadan som det for Nærværende ser ud. Lad mig derfor faa det straks, saa jeg kan faa Resultatet færdigt for Aarsmødet.

Det vil blive en Del Arbejde for mig; men jeg gør det gerne, naar kun man vil gøre mig det lettere ved at indsende det udfyldte Skema straks.

Haabende, at du vil gøre mig den Tjeneste tegner jeg mig i broderlig Ærbødighed,

I. Gertsen.

Dette Brev har jeg udsendt til alle vore Præster — til Sekretæren, hvor der var vakante Menigheder. Skemaet, som fulgte med til Udfyldning, har de fleste sendt tilbage i udfyldt Stand, hvorfor jeg herved siger Tak. Men for at faa Rapporten fuldstændig bør jeg selvfølgelig

lig have dem alle. Jeg beder derfor indstændigt om, at man indsender Skemaerne udfyldte saa jeg hurtigst mulig kan faa Rapporten færdig baade at sende til National Lutheran Commission og at have ved Aarsmødet.

Paa Skemaet staaar følgende, som vistnok for nogles Vedkommende ikke er lagt Mærke til: „Place an asterisk (*) before names of those killed in action.“ Der er nogle faa, som har sat Mærket; men jeg antager, at der er flere, som har glemt dette; men hvis saa er, saa send mig Ord om dem, der er dræbt i Slag. Man vil forstaa, at Rapporten ellers ikke bliver rigtig. Lad os nu faa det rigtigt. Om nogen ikke har modtaget ovenstaaende Brev og Skema, bedes man lade mig det vide.

I. Gertsen.

Havenes Frihed.

Gang paa Gang under Krigen har tyske Støtsemænd hævdet, at deres Land kæmpede for Havenes Frihed, og at dette Begreb burde fastslaaes som et af alle godkendt Princip ved Fredsslutningen. Ogsaa Præsident Wilson har opstillet Havenes Frihed blandt sine berømte 14 Punkter, uden at det dog er ganske klart, hvad han mener dermed.

I Fredstid er Havene jo fri for alle, i Aarhusdræder har ingen Magt søgt at lægge andre Magters Handel Hindringer i Vejen. Det er ogsaa blot i Krigstid, at Problemet bliver aktuelt. Her synes umægteligt Tyskland kun at have ringe Adkomst til at optræde som Advokat for Havenes Frihed: dets Undervandskrig har gjort Havet „ufrit“ som aldrig før i Historien. Vil man hævde, at heller ikke England har respekteret Havenes Frihed under Krigen, saa kan dertil svares, at havde Englands Søherredømme ikke hindret tyske militære Transporter til Søs, og havde det ikke hindret Tilførslerne til Tyskland, saa var Krigen aldrig bleven vundet.

Englands Blokademinister Lord Robert Cecil har ikke direkte udtalt sig om Begrebet Havenes Frihed, men han har i et Svar paa en Interpellation i Underhuset omtalt, hvad Tyskerne mener derom; han sagde nemlig: det sidste, jeg har set af tyske Udtalelser om Havenes Frihed, stammer fra Grev Reventlow, der i Marts 1917 udtalte følgende: Hvad forstaaer vi Tyskere ved dette Begreb? Selvfølgelig ikke Retten til at sejle paa Havet i Fredstid som alle andre Nationer; den havde vi ogsaa før Krigen. Vi forstaa tværtimod dermed, at Tyskland bør besidde saadanne Marinebaser, at vi ved en Krigs Udbrud kan være sikre paa Herredømmet paa Havet. Derfor er Spørgsmaalet om Besiddelsen af Belgiens Kyst-en Livssag for os — Endelig foreligger der fra den bekendte Admiral Lord Bessford lignende Udtalelser. Ved et Møde i den engelske Flaadeforening for nogen Tid siden hævdede han nemlig, at ved den kommende Fredsslutning maatte „Havenes Frihed“ være uden for al Diskussion. England ejede Herredømmet paa Havene, og det maatte beholde det. Naar Præsident Wilson udtalte, at „der baade i Krig og i Fred burde være fri Sejlads uden for Territorialgrænserne, undtagen for saa vidt Havene helt eller delvis kunde lukkes efter international Overenskomst til Gennemtvungelse af internationale Forpligtelser“ — saa kunde England ikke gaa med til dette, at den engelske Flaade kom under international Kontrol. Opgav England nogen Sine Herredømme paa Havet, da vilde det betyde hele det britiske Riges Sammenbrud.

